

V c
1152^a



Q. N.



Q. N. 154, 2H.

(12019372)



Q. D. B. V.
DISPUTATIO HISTORICA
DE

SERBIS,

Venedorum Natione vulgò dictis
die Wenden

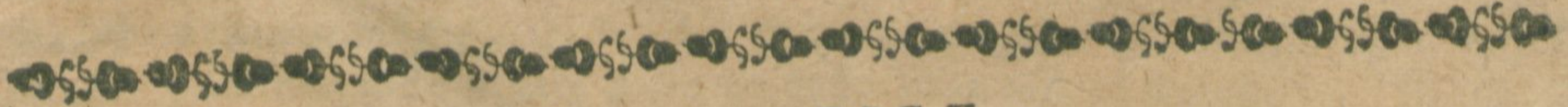
quam
consensu Spectabilis Philosophicæ Facultatis
PRÆSES

M. GEORGIUS Brüger /
Liberolensis Lufatus.

&
LAURENTIUS Zebe / Rezens. NeoMarch.
RESPONDENS,

publico Philosophorum examini submittent.
horis consuetis. d. Junii 1675.

In Auditorio Philosophorum.



WITTEBERGÆ,
Typis MATTHÆI HENCKELII, Acad. Typogr.



n. 4.



21

STUTTGART

SEKRETARIAT

Gelehrten-Vereinigung

Stuttgart

Gelehrten-Vereinigung
Stuttgart

STUTTGART

Gelehrten-Vereinigung
Stuttgart

Gelehrten-Vereinigung
Stuttgart

Gelehrten-Vereinigung
Stuttgart

Gelehrten-Vereinigung
Stuttgart

Gelehrten-Vereinigung
Stuttgart

Gelehrten-Vereinigung
Stuttgart





I. N. J.

VT jucundum & fructuosum veterum historiarum repetere & contemplari: sic arduum & periculosum. Nam (ut rectè innuit Strabo) non solum propter mutationes res ipsæ incertæ sunt; sed etiam propter disidentes Scriptorum opiniones, qui iisdem de rebus non eadem tradiderunt. Quapropter non demonstrationes; sed ut plurimum conjecturas de natione Venedorum, Serbis, rudi quod ajunt, Minervâ, quæ ab historiographis dignè annotata, hîc sumus repetituri. Quod DEUS bene vertat!

PUNCTUM I.

DE SERBORUM DESCRIPTIONE.

S. I. SERBI (a) sunt populi Venedici, qui in Misniâ (b) olim inter Albim atq; Salam (c) fluvios, imò & in ipsâ Bohemiâ (d): hodie verò superstites in Lusatia (e) (vulgò die Wenden dicti) consistunt.

(a) Dicuntur etiam Syrbi, Sorabi & Sorabes passim apud historicos. (b) Avent. l. 4. Boj. annal. p. m. 191. *Interea Venedorum gens Sorabes dicti, qui inter albim & Salam considerant, ubi nunc Moesi nominantur, in fines Saxonum & Turingorum invadunt. Id ib. Deinde alia Venedorum nationes ferocissima (apita enumerasse sufficiat) Sorabes Boëmi, Abrodita fœderatis &c.* Misnia inde Serbia dicta ut & Sorabia. vid. M. Reinh. Reinac. Steinh. de Misn. orig. p. 88. dicens: *Es hindert gar nicht / daß Dithmarus Bischoff zu Merseburg / welcher unter Kayser Henrico II. gelebet / anzeiget / daß Meissen von den Slaven oder Wenden Lummacia, von den Böhmen Syrbia sey genennet worden.*

A 2

den.

den. Ubi pergit idem autor p. 96. & 97. dictas: In dem ver-
 gleichen sich die Scribenten, daß diese Wenden in Meissen den be-
 sondern Nahmen gehabt/daß sie Sorabi genennet worden &c. Was
 sonst dieses Volcks für eine Gewalt müsse gewesen seyn / wisset
 das genugsam/daß sie neben Meissen die Oberlausitz/und ferner den
 ganzen Strich biß an die Elbe und Saal ein bekommen. Helm.
 Chron. Slav. l. 1. c. 2. *Albia in occasum ruens primò impetu*
Boëmos alluit cum Serabis. (c) Micræl. in Pomer. l. 2.
 n. 18. Endlich ward die Thür dadurch (sc. Vandalorum emigra-
 tionibus, Attilæ sævitia, & Germanorum dissensionibus) gar
 weit den Slaven und Wenden oder der Sarmatischen Nation
 auffgethan/und auß denselben setzten sich die Wilzer und Lütitier/
 oder Lötizer in Pommern und Marck: Die Soraber oder Sirfen
 in Meissen und Böhmen/die Obotriter in Meckelenburg: Trith.
 Abb. Spanheim. ap. Goldast. l. 2. c. 2. *Slavos Sorabos, qui nunc*
dicuntur Boëmi, Rex Dagobertus bello aggressus vicit, superavit &
Francis subiectos tributarios fecit an. 640. (d) Dubrav. hist. Bo-
 hem. l. 1. *Syrbi Sclavorum populi Lusatia inferiori & superiori oc-*
cupata Lufatos se nunc appellant. D. Chytr. Chron. Saxon. l. 1. de
 Vandaliâ dicens infert: *In hodiernum usq; diem passim ad ripam*
albis miseræ gentis Henetæ s. Slavica reliquæ in Lusatia & alib
hærent. Ubi incolæ se SERBOS lingvamq;ve suam Serbska
reez appellant.

S. 2. Quapropter Serbi nec sunt, nec rectè dicun-
 tur Vandali, ut multi, quorum error detectus & casti-
 gatus (e) sunt persuasi, tum cognatione vocabulo-
 rum (f) tum successione Venedorum in sedes Van-
 dalorum (g), tum magnorum autoritate virorum. Unde
 tam multi errores & historiæ confusiones (h) nati.
 Vandali enim populi Germani tum origine; tum ser-
 mone, (i) perhibentur.

(e) Vid. M. Henr. Bangert. in not. ad Helmold. chron. Slav.
 c. 2. Melchior Goldast Heiminfel. comment. de re Bohem. Rhe-
 nan.

nan. l. 2. rerum Germ. c. 1. Münst. Cosmograph. c. 4. Franciscus
 Irenius l. 1. exeges. Germ. 33. Flav. Blondell. l. 1. decad. 1. Groppig
 Becan, l. 5. Spangemb. in chron, Saxon. c. 14. & im Adels Spiegel
 p. 1. l. 10. a. 5. verb. Wandeler & und Wenden. Mart. Crom. l. 1. re-
 rum Polon. Mich. Beut. in comment. in Tacit Germ. p. 1. c. 11. (f)
 ut Chytraus ipse fatetur in Vandaliâ chron, Saxon. dicens: *Vici-
 na sunt nomina inter se Vendi & Vandali.* (g) idem ib. Chytr. fa-
 tetur *Vandali*, dicens, *dicuntur quia post migrationem Vandalorū
 in Gallias, Hispanias, & Africā Vendi eorū terram occuparunt, sicut
 post migrationem Bojorum ex Bobemiâ in Bavariam nihilo minus novi
 incolæ Czechi Slavi veterum incolarum, nomen retinent.* Ita
 Helmold. Chron. Slav. l. 1. c. 2. ubi ergo, dicit *Polonia finem fa-
 cit, pervenitur ad amplissimam Sclavorum provinciam eorum, qui
 antiquitus Vandali, nunc Wintzi s. Vindili appellantur.* Et certo
 respectu quidē magis excusandos, quā accusandos viros hosce
 al. scriptores historiarum satis accuratos esse, putamus. Sed
 pecus illi, qui mentem eorum non assecuti multa de Vandalis
 primis incolis intelligenda, ad Vandalos secundos s. Venedos
 accommodare volunt. (h) Sic gravissimè hallucinatus est Georgio
 Nicolai in Sylloge histor. (quæ cum præfat. Joh. Dresseri Lipsiæ
 edita,) dicens: *Umb diese Zeit 245. soll der Wenden (Wandaler de-
 bebat dicere) König Gotharus in Pommern regieren haben. Wie
 Panthal. meldet. item anno 161. post Ch. nat: die Wenden nehmen
 Merseburg der Römer Bestung ein: quod an de Venedis intelli-
 gi queat, judicent alii: nos valdè dubitamus.* (i)
 Plin. l. 4. c. 14. *Genera Germanorum V. Vindelici (Vandali) quo-
 rum pars Burgundiones, Varini, Carini, Gottones: Ingevones & c.
 Istevones & c. Hermiones & Pancini. Ut Plinio equalis (teste & ci-
 tante Bangert, in Helmold, not. c. 2.) sic eidem in hoc argumento
 οὐόψηφϙ Tacitus scriptor verus & acutus Marsos, Gambrinius
 & Sutvos, ita & Vandalos antiquissimos Germaniæ populos facit.
 Lingua etiam eadem cum ceteris Germanis usos esse disertè testatur
 Procop. l. 1.*

§. 3. Nec Serbi (vulgò *Wendi dicti*) confundendi sunt
 cum Wendis specialissimè & *κατ' ἐξοχήν* appellatis (k) qui
 inter

inter Danos & Magapolitanos ad Mare Balthicum sedes suas habuere. Hinc Principes Mechelburgici καὶ ἑξοχὴν olim die Herrn der Wenden (qui tamen sorabum nunquam fuerunt) sunt appellati: quo titulo hodiernum Rex Daniæ Invictissimus, & Serenissimus Elector Brandenburgicus coronantur.

(k) Multas Venedorum species recenset Helmold. l. i. c. 2. chron. Slav. Pomeranos, Wilzos, s. Wilfos die Wilzer-Wenden/Lutitios, Circipanos, Kisfinos, Redarios die Rieder Wenden, Obotritos, Rugos, Sorabos, die Zorber-Wenden &c. Bangert. ubi in not. annotavit eleganter hunc in modum differens: *Quamquam enim omnes illa nationes origine Venedicæ essent, quæ in terras Vandalorum successissent: tamen sub sequentibus seculis obtinuit usus, ut soli Obotritarum & Wagriorum reguli aut principes καὶ ἑξοχὴν Wendi, die Herren der Wenden dicerentur.*

§. 4. Non autem asserimus nos, omnes in univ-
sum, qui Lufati & Serbi dicuntur, etiam origine, aut na-
tione esse Sorabos aut Venedos. Siquidem Germanos
veteres incolas (qui ad similitudinem Vandalorum in Pomer-
ania (l) & Bojorum in Bojemiâ linguam suam non penitus dedidicere,
sed saevitibus seculis denuò eam magis excoluere) ut & Lufikos
(m) aliosque, quos omnes præcisè ab invicem distin-
guere hodiè nec necessarium, nec possibile, (omnes enim
Lufati natione Germani), iisdem admixtos nulli dubitamus.

(l) Legatur hæc de materia Micræl. in Pom. l. 2. inter alia
discurrens: So ist die Wendische Sprache hier ins Land kommen/
daß die Deutsche niemals drauß gehoben ist. Ja ich kan nirgends
finden/daß die Vandalische Städte an der See jemals gangß Slavo-
nisch oder Wendisch gewesen wären / und den Gebrauch der deut-
schen Sprache nicht beybehaltē hätten. (m) Lufikorū meminere Wit-
tik. scriptor. Saxon. qui temporibus Ottonis floruit. l. 2. annal.
Saxon. dicens: *Eo quoq; tempore (Ottonis scil.) Gero preses Sla-
vos, qui dicuntur Lufiki, potentissimè vicit.* Melch. Goldast. Hei-
mensfeld. de reb. Bohem. l. i. c. 8. *Idem casus qui Marcomannos &
Quados, etiam Semnones (qui ut ex Vet. Geograph. Cluv. l. 3. in-*
trod.

trod. in Geograph. ad ripam Oderæ in Marchiâ & in Lufatiâ sedes habuere.) *excepit. Nam Sorabi & Lufiki (qui & Lutici, Lüticii, Lucici) gentes Sarmaticæ s. pulsæ s. quod vero similis subactis semnonibus, eam regionem occuparunt. Dubravius vocat Syrbos. Micræl. l. 2. n. 39. Mieska ein König der Luzikauer / welche weiter im Lande wohnten / etwa da nun die Lausitzer noch von den alten Lozern übrig.*

PUNCTUM II.

DE ORIGINE SERBORUM.

§. 1. Explicata jam populi Lufatici descriptione, sequitur, ut quædam etiam de Origine ejusdem dicam. Sicuti autem perdifficile & ferè impossibile est (n) primam eamque distinctam populorum originem revocare, nisi fabulas atq; res incertas enumerare velis; quales Dubravius, atque Æneas Sylvius de Boëmis, productas (o) refutarunt: ita de natione Sorabicâ quantum è fide dignis historiis colligere possumus, hic tantùm breviter sumus repetituri.

(n) Æn. Sylv. de Bohem. c. 2. *Nondum ego quempiam legi autorem, cui fides habenda sit, qui tam altè gentis initium dederit, Ebraeos exceptos omnium mortalium primos.* (o) Idem Æneas pergit ib. dicens: *Multi è Germanis satis se nobiles arbitrantur ex Romanis ortos, Rômani è Teucris ducere originem gloriosissimè putant. Franci, qui & Germani, Trojanum se sanguinem esse dixerunt. Eadem Britannis gloria est, qui Brutum quendam exilio præfectum generi suo principium dedisse affirmant. At Boëmi longè altiùs orti ab ipsâ confusionis turri se missos esse jactitant, nudos in cæsissæ & glandibus vixisse &c. c. 2. 3. & 4. Cui adstipulatur Dubrav. histor. Bohem. l. 1. dicens: Quid fabulosius, quam originem velle referre ad divisionem, confusionemq; linguarum, quæ tunc facta fuisse dicitur, cum in solo Babilonico turris edificaretur. Nam si vetus origo placuit, utiq; turri illa vetustior Adamus omnium gentium communis parens erit.*

§. 2. EA

§. 2. Est autem extra omnem controversiæ aleam positum Serbos non esse nationem novam ; sed cum aliis Venedicis si Slavicis populis à veteribus Sarmatis (p) ortam ; id quod eorum lingua & mores satis docent. Unde & Plinius Geographorum antiquissimus SERBORUM quorundam mentionem (q) facit, eisdemque ad paludem Mæotin, ubi & ipse Ptolomæus (r) Sarmatis, sedes antiquas assignat. Inde Sorabos nostros cum conterraneis suis tanquam è communi patriâ venisse, certum est.

(p) Vid. Helmold. suprâ cit. Slav. chron. l. i. c. 2. Micræl. in Pomer. Crom. de reb. Polon. l. i. Matth. à Michau de Sarmat. descript. Alexander. Gangu. in Sauromat. &c. (q) Plinius qui seculo i. post natum Christum floruit l. 6. c. 7. infert : *Inde Mæotis lacus in Europâ dictus. A Cimerio accolunt Mæotici, Serbi, Vali, Archi, Zingi. Deinde Tannim amnem gemino ore influentem incolunt Sarmatæ Medorum, ut ferunt soboles, & ipsi in multa genera divisi* conf. l. 4. c. 13. (r) Ptolomæus Plinio antiquior citat. à Dubr. l. i. histor. Bohem. ita : *Sarmatia, quam Ptolomæus ab ortu lacu Mæotide & Tanai, ab occasu Istula, à septentrione oceano Sarmatico, à meridie Carpathiis montibus terminat, omnium gentium, quos nunc Slavinos vocant, quondam communis patria fuit.*

§. 3. Quando verò præcisè, & quomodo adventus eorum in Germaniam sit factus, id ob varietatem aurorum (s) determinari non potest, nec opus est. Omnium tamen optima & probabilissima sententia videtur eorum, qui putant, eos circa tempora Attilæ (t) Vandaliâ à suis incolis desertâ, Germania per Hunnos vastata, & reliquis in ter se disidentibus ; non quidem simul & semel, sed successivè (u) in Germaniam immigrasse.

(s) alii enim hoc, alii aliud tempus adventus illorum ponunt. Flav. Blondel. refert ad annum 600. l. i. de molin. Imper. Rom. d. 8. Hagck. Chron. Bohem. l. i. fol. i. Barthold. Pontan. à Braitenberg. in Boh. piâ an ann. 644. Setf. Calv. Chron. ap. ad. ann

ann. 645. Johannes Curio in Chron. l. 3. ad ann. 450. Spangeb. in chron. Saxon. c. 50. ad 451. alii aliter. (t) Optimis quibusque probalis hæc est sententia Goldast. l. 1. c. 9. Mart. Crom. rerum Polon. l. 1. cap. ult. Spangenb. in chron. Saxon. c. 50. 51. Jacob. August. Thuan. hist. suorum temp. l. 56. Neugeb. l. 1. hist. Polon. f. 9. Joach. Cur. annal. subf. Henric. Bangert. in not. ad Helmold, chron. Slav. l. 1. c. 2. (u) Miscræl. l. 2. Pommerland c. 12. & 37. Wenn man aber fraget / zu welcher Zeit doch eigentlich die Wenden in das Land kommen / so antworte ich / daß keine gewisse Zeit / darin solches geschehen / könne gegeben werden: weil die Wenden nicht eben mit Gewalt herein brachen; sondern allgemach sich mit den Pommeren vermischeten / eben wie sie mit den Preussen gethan haben: und insonderheit / da diese Länder von Einwohnern leer waren / haben sie gut machen gehabt / und ist eine Slavonische / und Wendische Familie nach der andern herein gegangen.

S. 4. Cæterum quod videntur (x) quibusdam Serbi nostri è Serbia Bosnensi descendisse, indeque nomen suum derivasse, nobis lusus vocabulorum videtur (y). Multò minus credimus, Sorabos omnes (z) esse colonos per Czechum ducem Bohemiæ in hæc terras (aa) introductos.

(x) David Chytr. Chron. Saxon. in Vandaliâ. Heint. Goldast. Heiminsf. l. 1. c. 8. M. Rein. Reinecc. Steinh. von Meißner Herkommen p. 97. Loquimur autem de Servis Bosnensibus, quorum mentionem facit Chytr. l. c. p. 32. Cluv. in Geograph. l. 4. p. 418. qui cum nostris Serbis nec sunt, nec fuerunt iidem. (y) Nam SERVI nomen suum à Servis Sarmatarum indomitis atque rebellantibus accepisse leguntur; de quibus totam historiam enarrat Avent. l. 2. anal. Bojor. quos Imperator in Slavoniâ domuerit, atque in Pannoniam transtulerit ulteriorem. At vero SERBOS nostros nomen suum ex ipsâ Sarmatiâ (quod nobis David Chytr. l. c. & Joh. Curæus in annal. Siles. suppeditant) accepisse hæctenus non dubitamus: Minus obstante, etsi Paul. Langius in Chron. Citiz. vocem Soraborum ex Roswito denominatione Germanicam faciat. Nam illud non probavit, nec satis certus (se ipse fatente) annotavit. Nec multum de etymologiâ vocis sumus solliciti (z) concedimus (si historia de Czecho certa) de Boëmis: ponimꝰ de Transalbinis & Lusatis superioribus

B

ribus e

ribus, quia linguas Croaticam & Lufaticam ferè convenire sumus
persvasi: negamus de Lufatis inferioribus, argumento à lingvæ (*de
quâ mox*) & morum diversitate sumto. (*aa*) Joach. Curæus in an-
nal. Siles. dicit: Czechus immisit & similiter novos colonos in illum
tractum, qui est inter albim atque salam, qui dicti sunt Sorabi, quod
ipsum nomen est à Sarmatis; alios qq. misit ad mare Balthicum
Windos dictos &c.

PUNCTUM III.

DE LINGVA SERBORUM.

§. 1. Obiter etiam de Sermone hujus nationis, non
quidem quoad ætatem primam; sed nostram, quædam sub-
jicere placet. Non autem est lingua nova (*bb*) aut vulgò
ut existimatur, ex variis lingvis mixta. Mixtus quidem po-
pulus Lufatiæ, uti Boemiæ & Baviariæ (*cc*); sed linguæ non
sunt mixtæ (*dd*).

(*bb*) quales Anglica atque Gallica habentur ex diversis popu-
lis diversæ linguæ mixtæ. (*cc*) Æn. Sylv. in Germ. c. 47. *Et pauci
sunt inter Boëmos, saltem nobiles, qui non utramq; noverint linguam:
& undiq; cinctæ est terra Teutonicis plebibus.* Avent. annal. Boj. l. 3.
*Ad Dravig, Savig, fontes adhuc lingua Veneda est in usu: sermo Bojus
in urbibus & castellis invaluit.* (*dd*) Nec obstat nobis unum atque
alterum exemplum hominis vitiosè loquentis, nec unum atque
alterum vocabulum immixtum: hæc enim omnia ad novam ali-
quam linguam mixtam sufficere, nemo nobis facile concedet.

§. 2. Habet etiam lingua Sorbica magnam cum Po-
lonicâ atque Bohemica aliisque lingvis convenientiam (*ee*);
ideoque in communi patriâ linguæ Sarmaticæ dialectum
fuisse non negamus; sed hodiè respectu Polonicæ atque Bo-
hemicæ diversa lingua dici meretur. Siquidem non
modò quoad materiam; sed etiam quoad formam præpri-
mis (*ff*) ab illis recedit.

(*ee*) ut

(ee) Ut lingvæ orientales Ebræa, Chaldæa, Arabica &c. aut Septentrionales Germanica, Svecica, Anglica; aut occidentales, Hispanica, Italica, Gallica &c. magnam quidem sævemque harmoniam inter sese habere dicuntur; propterea tamen non dialecti (si accuratè loqui velimus); sed lingvæ diversæ potius dicuntur: sic quoque de lingvis Sarmaticis, Moscoviticâ, Polonica, Slavonicâ, Bohemica atq; Vandalicâ aut (si placeat) Sorabica judicandum esse, putamus. (ff) Cæret lingua Lusatiorum peregrinis ineffabili multorum consonantium concursu, hinc eam omnium Slavicarum lingvarum facillimam judicamus. Cui accedit analogia Grammatica, quæ ratione constructionum, in verbis temporum atq; modorum formatione, quàm proximè ad Germanismum accedit.

§. 3. Præterea ipsa Lusatiorum lingua suis (gg), propriis dialectis gaudet: Atque Lusatia quidem superioris Idiotismus propius accedit ad Slavonismum; inferioris verò ad Windismum, tantò discrepantes, ut incolæ vix se invicem intelligere queant non attendentes.

(gg) alia enim dialectus (u superiores mitt m) Lubenensis, alia Gubenensis, alia Corbusiensis, alia alius dioceseos, quarum tamen omnium Cotbusientem (in Lusatia inferiori) dialectum in sacris peragendis usitatam plerunqve, experientia docet.

§. 4. Cæterùm hodie & nominis & lingvæ usus apud Misnenses ut & Metropolitanos Lusatia evanuit; sed olim magna (non in omnibus præcisè Serbica; sed) Sarmaticæ s. Slavica (hh) amplitudo. Hodie nescio quâ (præcisè Serbica lingua) quasi ἀγρία θεία multis invisâ. Sed olim tanta ejus & dignitas & necessitas, ut & Imperator ipse Otto M. eidem studuerit, (ii) & Leges Imperatoris (aureæ bullæ) ejus notitiam SS. Imperii Romani Archiprincipibus necessariam tradiderint (kk).

ut taceam ejus quasi sororis usum in sacris admini-
strandis (ll) contra morem à Pontifice Romano conces-
sum fuisse. Hinc versio Scripturæ S. (mm) Slavica
nata.

(bb) Micræl. in Pom. l. 2. c. 4. Wir wissen / daß die Sar-
matische Nation allgemehlig so mächtig worden / daß sie nicht al-
lein das grosse und kleine Neussen / sondern auch das ganze Bur-
gunder-Land / da izunder die Polen wohnen / und ferner die Wala-
chen / Bulgaren / Serben / Podolien / Litauen / Croattiam / Dalma-
tiam / Mähren / Böhmen / Schlesien / und die ganze Windische
Marck Illyricum mit ihrer Sprache erfüllet. Und man kan
auch nicht leugnen / daß sie auch in Griechen-Land überhand genom-
men / und allda mächtig worden seyn. Wie denn noch heutiges
Tages die Wendische Sprache allda allenthalben / und inson-
derheit an der Ottomannischen Porte im Gebrauch seyn solle.
(ii) Wittik. anal. Saxon. l. 2. *Præterea* (præter alias scientias)
Romana lingua Slavonicâq; loqui sciebat (Otto Magnus). (kk)
Vid. Goldast. in Comment. de regn. Bohem. l. 4. c. 16. ubi & alii
autores citantur. (ll) Æneas Sylv. hist. Bohem. c. 13. histori-
am narrat. Conf. David. Chytr. Chron. Saxon. in Vandal. p. 37. &
Goldast l. c. l. 5. c. 2. ubi alicujus notatu digna Bernhards scri-
ptoris verba citantur sequentia: *Quidam Sclavus ab Istria & Dal-
matia partibus nomine Methodius venit, qui adinvenit Slavinas li-
teras & Sclavicè celebravit Divinum officium, & vilescere fecit Lati-
num.* (mm) quæ adscribitur Hieronymo, rectius Methodio
aut Cyrillo Moraviae Episcopis (sit penes historicos fides). Vid.
Goldast. sæpe laudatus l. c.

PUNCTUM VI.

DE MORIBUS SERBORUM.

S. 1. Mores Sorabici populi primi nobis sunt in-
cogniti. Media vero ætas, quæ eosdem vidit, magis
generaliter, quam specialiter mores eorum depinxit ut
migrat.

migrationibus (nn) studiosos, miseræ & multi labori
(oo) patientes, libertatis patriæ tenaces, erga hostes
suos favientes; sed in domesticos fideles, modestos (pp)
& conscientiosos.

(nn) Dubrav. histor. Bohem. l. i. *Vetus mos erat omnium
Sarmatarum Pomponio Mela autore non statis perpetuq; uti sedi-
bus, sed ut invitavere pabula, vel ut cedens & sequens hostis exi-
gebat: ita res opesq; secum trahere solebant, castra semper habi-
tantes, bellatores liberi.* (oo) Wittik. l. 2. annal. Saxon. *Sc-
pius exercitus eos laesit in multis afflixit, & in summam calamitatem
perduxit. Illi verò uihilo minus bellum elegerunt, omnem miseri-
am care libertati postponentes. Est namq; huiusmodi genus durum
& laboris patiens victui levisimo assuetum, & quæ nostris gravi on-
ti esse solet, Slavi pro quâdam voluptate ducunt. Transeant sanè
dies plurimi his pro gloria magno, latoq; imperio: illis pro libertate
ac ultima servitute variè certantibus.* (pp) de favitia eorum
nemo dubitabit. Sed pro domesticis moribus sufficiat nobis u-
nicus Micrælius, qui in Pomeran. l. 2. ita discurret. *Und weil
die Wenden dessen Lob haben / daß sie Sittsame und Gewissen-
haffte Leute sind/wie die Heneter also Philippus Melanchron be-
schreibet/so hat sich ihr Wandel selbst andern Völkern angenehm
gemacht/und ist ihre Sprache bald weit außgekommen.*

§. 2. *Hodiernos vero mores, cum notissimi, non
opus est multis recensere. Neminem latebit, qui Lu-
satiam lustravit, civitates ut plurimum civilibus, iisque
Germanicis; rusticos autem rusticis partim Germanicis
(qq) partim propriis suis (rr) iisque immutabilibus mo-
ribus gaudere. Atq; ut multa paucis dicamus: Est natio
hilaris, affectu vehemèntiori prædita; erga hostem quidè
immisericordiam; erga amicū v. (ss) plus quàm fidelem
amicitiam exercens, laboriosa, simplex (tt) religio-
sa (uu).*

(qq) *Simplici victu & amictu sunt contenti, ideoq; homi-
nem insolitis vestibus (allmode) ingredientem mirantur & ut su-
percum*

perbum averfantur. (rr) Constat, eos Germani, qui linguam Slavonicam (*libenter enim loquuntur*) nescierit, conversationem non curare, putantes se negligi ab eo; contra crebrioribus inter se conventiculis studere, Xenodochia præcipuè diebus festis frequentare, ibidemq; poculo hilaritatis exhausto devotè (prout externus habitus prodit) pro ratione temporis hymnos sacros, ex iisque Symbolum Apostolicum & Gloria illud Angelorum cantando exercere: post (juniores) jubilando, ovando, vociferando, choreisque ducendis ad satietatem usque totam ferè noctem consumere: (ss) hospitem si quem linguæ suæ gnarum, & lovacem acceperint, hospitalitate plusquam fideli suscipere, quasi manibus portaturos; interea laboris & miseriæ esse patientes, ut & noctè parùm quiescant. (tt) Simpliciter antiquam suam produnt, dum cultum literarum parùm curant (quod vitium, in summo tamen gradu, tradit de antiquis conterraneis eorum Moschis Cluv. in Geogr. c. 26. dicens: *In scholis legere duntaxat & scribere docentur pueri, nec Academia, aut collegia in universo extant Imperio Moscovitico*) appellantes eum satis doctum, qui legere & scribere sciverit; qui verò lingua vernacula benè concionaverit, doctissimum. Cætera mirantur, aut pro superfluo habentes, aut malè interpretantes. (uu) Theologos s. concionatores maximi pendunt suos, & omnia eorum dicta (ut par est) pro verbo DEI suscipiunt, frequentaturi templum elegantibus phrasibus (frequentare domum DEI, aut ad verbum, DEI &c.) utuntur. Cæterum omnes libros expressos pro verbo DEI habent, quasi nullum aliud studium, nisi quo ad salutem promovemur, esset putantes. Hinc quandocunqve aliquem legentem aut scribentem viderint, eum concionem meditari existimant.

PUNCTUM V.

DE RELIGIONE SERBORUM.

§. I. Religionem paucis attendentes distingvimus inter Sorabos Paganos Syncretistas s. Christianos primos & Evangelicos s. Christianos secundos. Ethnici πολυθεοτης illius Græcicæ quidem participes non sunt facti; interim tamen ut reliqui pagani præter Deum verum (xx) dæmonem, nymphas, Sylvas-

Sylvasque (yy) teste Dubravio coluisse, iisque sacrificasse leguntur.

(xx) Deum verum sua lingua, **Beli bogh** h. e. album Deum: dæmonem **Garni bogh** h. e. nigrum Deum (ut Micræl. annotavit in Pom. l. 2. c. 76.) appellarunt. (yy) Dubrav. hist. Bohem. l. 1. ex Procop. hist. Gotica: *Habent præterea Slavini lege cautum à majoribusq; traditum, ut inter numerum deorum deum unum illum, qui sit fulminis fabricator, dominum omnium rerum, ac solum Deum esse credant, illiq; bestias ac ejus generis alia mactent & c. hinc pro incolumitate sacrificant, habentq; persuasum, per sacrificia salutem sibi redemptum iri.*

§. 2. Saxonibus autem Christianis, hi quoq; seculo nono post N. C. ad Christianismum pervenere. Sed quia iisdem S. Viti legenda prædicaretur ad superstitionem relabascens memoria S. Viti primò in idolo, ut deum; deinde, pro vitio seculi, destructo idolo, ut patronum, semper sancte (zz) coluere.

(zz) Hinc putat Dubravius, *natam esse formulam Slavonicam, VITEL, VITEL qua extipere solent, hospitem aut amicum Slavi, quasi nomine S. Viti eidem gratulantes.* hist. Boh. l. 1. p. 7. Cæterum de Viti idololatria & superstitione ut & aliis idolis Slaviciis plura differit Helmold. Chron. Slav. c. 52. 53. inter alia dicens: *Inter multiformia Slavorum numina præpoller Zvante Wit deus terra Rugianorum, utpote efficacior in responsis, cujus respectu cæteros semi deos aestimabant.*

§. 3. Sed deniq; v. hæc natio inter alias ferè prima fuit, quæ è tenebris Papatus Cymmeriis lucem Evangelii conspexit (aaa): atq; hodie non nisi purum Evangelium Augustana Confessione omnibus sordib9 papisticis liberatum audit: quod DEUS conserveat!

(aaa) Intendimus ad tempora Husfitarum & Dn. Lutheri, ad seculum 16. & 17.

PUNCT. VI.

DE REPUBLICA.

§. 1. Ut Sorabes omnis miseræ atq; laboris patientes: sic cujuscunq; servitutis (bbb) impatientes cum omnibus Slavini populis. Inde semper omnib9 modis eò laborarūt à primâ avaritate, ut

227
ut Monarchiam aliorumque dominatum in se fugerent: contra v. in (ccc) democratia s. aristocratia viverent.

(bbb) contra naturam quasi us erat, utpote sanguine liberō natis, libereque educatis servire, aliusque imperio subditos esse. Quæ etiam maxima causa fuit, ob quam tam sæpe fidem Deo atque Imperatoribus datam resciderunt, sibiq; & suis posteris fatum in felix procrearunt. Vid. Micræl. in Pom. l. 2. n. 5. & u. & c. Bangert. ap. Helmold. l. 1. c. 11. *Erant Wagrii vetuste superstitionis & avite libertatis tenacissimi, nec ullam occasionem, quæ excuterent iugum Romanorum, negligebant.* (ccc) Dubrav. hist. Boh. l. 1. ex Procopio dicit: *Slavinorum nationes non ab uno aliquo homine regi; sed jam inde ab antiquo plebeia communiq; libertate vivere, & de rebus omnibus, quæ cogitatu, factuve graviore occurrunt, communiter deliberare.* vid. Micræl. l. c. l. 2. c. 31.

§. 2. Deniq; S. Romano Imperio ad Saxones translato ab Imperatoribus Henrico Aucupe & Ottone M. funditus depressi Imperioq; Romano incorporati (ddd) fuerunt. Ubi Gero primus Marchiæ Lusaticæ Administrator prædicatur. (eee)

(ddd) Avent. l. 4. Helm. Chron. Slav. c. 8. n. 4. Goldst. l. 2. c. 3. dicit: *Circumferuntur versus antiqui ab incerto quodam Germano Poëta imagini Henrici hujus subscripti, in quæis sub regis persona legitur.*

Wend/dän/Sorb/Böhmen/ Marcomann/
Delmantz/macht ich mir unterthan.

(eee) Vid. Wittik. supra cit. l. 2. Ubi Meibom. annotavit dicens: *Circumferuntur Ryebmi, qui idem de Gerone testantur:*

Zu laußnitz erster Fürst was ich
Dreißig Wendische Herren tödtet ich.

§. 2. Quod v. Magistratum SS. Romani imperii subordinatū Lusatiæ attinet, ejus toties mutatio facta, ut hinc vix recenseri queat: modo n. reges Bohemorū, modò Marchiones Misnenses, modo Brandenburgenses eam obtinuerunt. Donec ultima ætate per Dei Gratiam possessio ejus ad Serenissimā Domum Saxoniam pervenit. Uti jam palàm est. Et hinc persistimus.

DEum Opt. Ter Max. devotis suspiriis rogamus, ut Rutæ Saxonice Vigorem. Domusque Celsissimæ Florem, donec cœlum ruat, patriæ nostræ servare velit!

Amen.

con-

berō

ffe.

o at-

po-

a. s. &

e su-

que

hist.

o ali-

iber-

s oc-

o ab

ores-

gero

)

licit:

Pœta

r.

ens :

natū

feri

ses,

a x-

um

s.

Sa-

lum

V077





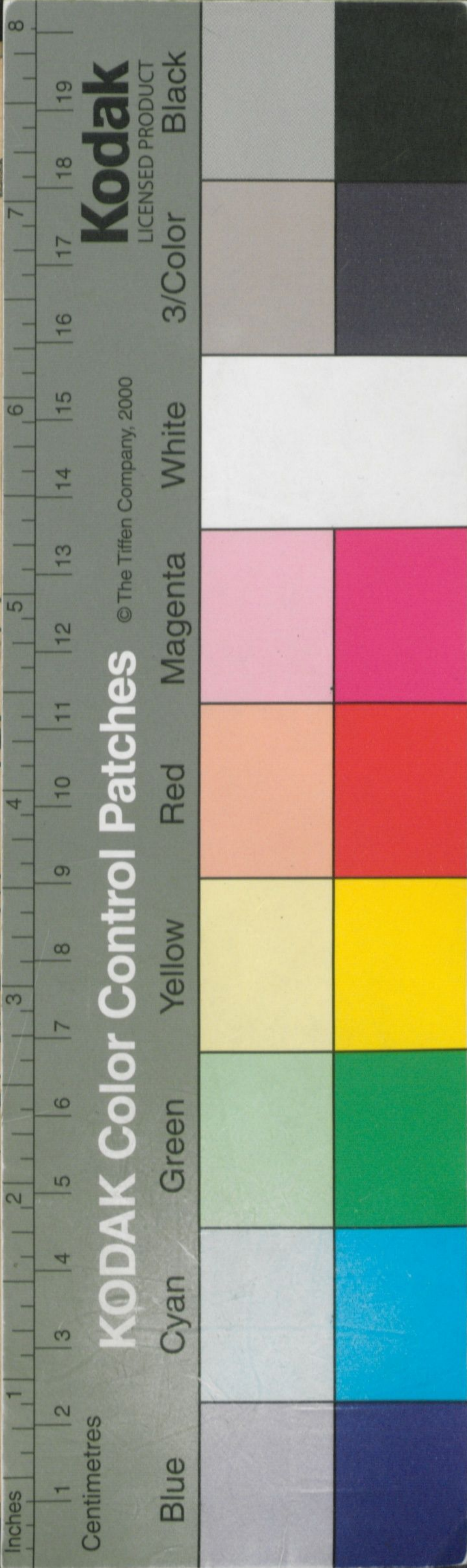
Q. N. 154, 2H.

DIS
S
Venedo

consensu
M. GE

LAURE
public

Typis



13721
V c
1152a

CA
S,
gò dictis

acultatis
ruger /

NeoMarch.
mittent.
75.

l. Typogr.



n. 4.

